

képet keretező vöröses sáv mellett vékony kandeláberrek állnak mindkét oldalról, majd újabb képmező következik.

A medvebőr felett vagy alatta elhelyezkedő másik képmezőt díszíthetett egy kék sávra épülő geometrikus rendszerű motívum, melynek mezőiben hol virágok, hol szintén geometrikus motívum, hol pedig delfinek jelennek meg.

A medvebőr-ábrázolástól D-re előkerült egy kb. háromnegyed életnagyságú kar és váll érzékenyen festett, feltehetően egy egész alakos ábrázolás részlete lehetett. Ruházata elegáns, mozdulata finom, sok töredék tarthat még hozzá a környezetéből kiemelt több ládányi anyagból is, egészen biztos azonban, hogy az alak D-i irányban folytatódik tovább.

A kibontott felület kiürítése után beigazolódott, hogy a hajdani római fal éppen a mai házfal helyén állt, halszálla-falazással rakott kőalapozása máig megmaradt. Tetején jól látszik a habarcsban az egy sor tegula, vagy lenyomata, amelyet a gyakorlat szerint vízzáróként raktak az agyagba illetve vályogfalak alapjára.

A fal K-i oldalán, az omladékréteg elbontása után, 105 cm mélyen jelentkező döngölt, sárga agyagréteg valószínűleg a római kori épületen kívüli járósínt lehetett.*

Számadó Emese és dr. Borhy László régészek, valamint Kurovszky Zsófia, Harsányi Eszter festő-restaurátor művészek, továbbá az ELTE-BTK Ókori Régészeti Tanszékének hallgatói részvételével.

SZÁMADÓ EMESE

182. Kompolt, kastélypark

(Heves megye) B, Á

A kastélyépület alapjának megerősítése végett kiásott 4 m × 1,5 m-es gödörben, több mint 20 Árpád-kori sírt, ezek alatt pedig 3 bronzkori gödröt tártunk föl. Mivel a kastély É-i fala megrepedt, ezért az ÉNy-i falszakasz mentén egy mély gödröt ástak, amelybe betont kívántak önteni, hogy ez a masszív szerkezet majdan stabilizálja az épületet. E gödör kiásása közben emberi csontok kerültek elő, és ennek bejelentését követően került sor az azonnali leletmentésre. A temető egyetlen lelete egy ezüst, S-végű hajkarika volt, mely a legszó szírből került elő. A beásott gödör mélysége miatt fontos sztatigrafiai megfigyeléseket is tehettünk, és ennek révén valószínűleg hozzájárulhatunk az itteni kastély és az ennek alapjául szolgáló kolostor épületegyüttesének megbízhatóbb datálásához is.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

183. Kovácsszénája, Füstöslik-barlang és kőfülke

(Baranya megye) B, Ró, N, Kö

1999 szeptemberében folytattuk az 1998-ban megkezdett ásatást. Rétegenként kibontottuk a kőfülke betöltését. A 17 rétegben négy korszak leleteit különítettük el. Legalul korai bronzkori inkrusztált cseréptöredékek és bronzékszerek voltak. Fölötte a római kor cseréptöredékeit találtuk, egy csiszolt kőbaltával együtt. A fülke betöltésének legvastagabb része ezekben az évszázadokban keletkezett, ekkor folyamatos emberi jelenléttel számolhatunk. A késő népvándorlás kori és középkori emlékek a felszínről és a legfelső rétegből kerültek elő, mutatván azt, hogy a római kor után az ember csak alkalmanként jelent meg itt. Az ásatáson jelen voltak: Pozsárkó Csaba régész, Rónai László geológus, Kéki Antal barlangász, valamint a Mecseki Karsztkutató Csoport tagjai.

GÁBOR OLIVÉR

184. Kölesd, Csonthegy

(Tolna megye) B

Tavasszal műszeres mérést végeztünk a földvár D-i végén, ahol 1998-ban szondázó ásatást végeztem. Bemértük a kutatóárkokat, valamint a vár D-i végén lévő gödröket. Most, hogy a növényzet még alig zöldül, jobban áttekinthető a hegy. Úgy tűnik, hogy a csúcsnál levő gödrök 20. századi ágyúállások lehettek, tehát nem hozhatók összefüggésben Wosinsky Mór ásatásával.

1998-ban az I. árokban részlegesen feltártunk egy bronzkori gödröt (2. gödör). Befejezésére azonban nem volt időnk. Ezért – a kutatóárok többi részével együtt – ezt is visszatemetettük. 1999. május 29–30-án folytattuk a gödör feltárását. A tavalyi dokumentáció alapján 2 × 2 m alapterületű rábontást tűztünk ki.

Három munkással 2 nap alatt teljesen feltártuk a méhkas alakú gödröt. Szájnyílása a jelenlegi felszín alatt 75 cm-rel lejjebb mutatkozott. Átmérője: 130 cm. Innen kb. 60 cm mélységig csaknem függőleges a fala, majd lefelé bővül. Alját a szájnyílástól számított 165 cm mélységben értük el. Lapos alja kör alakú, átmérője 200–210 cm.

Felső részén a betöltés elég kemény, de itt is találtunk cserepeket. Lejjebb sokasodtak a leletek: mészbetétes fazék-, urna- és bögre-töredékek, hálónéhezék darabok, patics-töredékek áglenyomatokkal. Előfordult több őrlőkő töredék is. A legtöbb lelet a gödör alsó, kb. 30 cm vastag, hamus, faszenes betöltésében volt. Itt sok halpikkelyt és halszállát is találtunk. A gödör anyagából talajmintát is vettünk.

Fotózás, rajzolás után a gödröt és a rábontás területét is visszatemetettük.

MIKLÓS ZSUZSA

185. Kömlő, Nagyhalom

(Heves megye) U, Sza, Kk

Az 1. lelőhelyen a terepbejárásakor néhány AVK töredéket gyűjtöttünk a felszínen, de mivel a MOL-veze-

* BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE: Beszámoló a Komárom/Szőny Vásár tér 2. sz. háznál 1999–2001 folyamán végzett feltárásokról; 83-104. p. Komárom-Esztergom megyei Múzeumok Közl. 8. Tata 2001

ték árkanak kiásásakor nem került elő egyetlen objektum sem a jelzett szakaszon, ezért a területet nem kutattuk tovább.

A 2. lelőhelyen 3 szarmata kutat, egy felismerhetetlenségig szétroncsolt emberi csontvázat és további néhány, feltehetően késő középkori vagy újkori gödröket találtunk. Leletanyag itt is csak egy-két objektumban fordult elő, az is csak olyan kis mennyiségben, hogy az ezen alapuló datálás bizonytalan.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

186. Kömlő, Raglovics-tábla

(Heves megye) I

A terepbejárás adatok alapján intenzív lelőhelyre számítottunk, ám a dombtetőn húzott kutatóárokban csupán egy keskeny árok szakasz volt a tanya magasságában. Korát nem ismerjük, mert leletanyag nem került elő belőle. A lelőhely hossza 220 m.

VÁRADI ADÉL

187. Körösújfalu, Tanácsháza

(MRT 6. k. 9/38. lelőhely)

(Békés megye) Sza

Körösújfalu belterületén, a Béke u. 1. sz. ház udvarán, a Körösújfalu 38. sz. lelőhely északkeleti szélén szerelőakna ásása közben embercsontokat találtak.

Kiszállásunk alkalmával az akna oldalfala miatt leletmentést végezni nem tudtunk, de a munkát végzők és saját megfigyelésünk alapján a sír minden bizonnyal nagyjából dél-északi tájolású volt. A csontokat, valamint egy tál összeillő töredékeit megkaptuk. Mindezek alapján szarmata temetkezést bolygathattak meg.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL – SZATMÁRI IMRE

188. Kőszeg, Felsővár

(Vas megye) Á

Az 1991. és 1995. között végrehajtott feltárás során napvilágra került a kőszegi Felsővár (Óház-tető, 609 m) központi részét képező hatalmas méretű toronyvár, valamint a várudvart övező három lábnyi szélességű, kőből épített várfal 47 m-es szakasza. A szűkös anyagiak miatt a régészeti kutatás csak a torony közvetlen környékére terjedhetett ki, elmaradt tehát mind a keleti, mind a nyugati oldalon a sziklaplató oldalainak kutatása.

1998-ban sikerült az északi oldalon elérnünk az anyasziklát s ekkor világossá vált, hogy a kőszegi Felsővár egy sajátos vártípust képvisel, mivel az északi és a nyugati oldalon csaknem közvetlenül a torony főfalai mellett húzódik a várfal.

A délnyugati oldal teljes feltárását tűztük ki az 1999. évi ásatás fő céljául.

A munkálatokat a torony déli oldalán, a félköríves ún. sarkantyú nyugati oldalánál kezdtük meg, ahol a sziklaoldal lépcsőzetes megmunkálású.

A toronyvár (lakótorony, donjon, Wohnturm) nyugati oldalán is megtaláltuk az északi oldalon már feltárt 3–4 láb (90–110 cm) széles, rakott kőfalat, amely a torony falsíkjától hat lábnyira (180 cm) húzódik. Az anyaszikláig letisztított területen régészeti leletanyagot alig találtunk: néhány cseréptöredék és egy sarkos vas lópatkó említhető mindössze, valamennyi Árpád-kori.

A nyugati és a délnyugati oldalon feltárt falak elsődleges rendeltetése – minden bizonnyal – védelmi jellegű volt, de támfalként is szolgáltak, hiszen a sziklacsúcs igen meredek és nemcsak a torony felé, hanem lefelé is. A Felsővár nyugati, északi és keleti oldalán 60–80 m mélységű sziklavölgyek nyújtottak oltalmat az egykori várvédőknek és lakóknak.

BAKAY KORNÉL

189. Lengyeltóti, Pusztaberény, Berény-riçe

(Somogy megye) Rő, Kö

A gazdaság fácántelepétől D-re félig felszántott kiemelkedés látható, talán halomsír. Az 1999. március 21-én végzett terepbejárás során a feltételezett halomtól D-re és Ny-ra a patakig sok középkori cserepet és salakot gyűjthettünk. A patak mentén É felé feltételezett római lelőhely van, innen sok érme- és fibulatöredék került elő, de a terület nincs felszántva, ezért nem tudtuk bejárni.

NÉMETH PÉTER

190. Letenye, Hergyó-földek

(Zala megye) Kö

Letenyétől D-re, a 0157/1.hrsz. földút és a Béci-patak gátja által határolt Hergyó-földeken a Mura egykori árteréhez közeli, alig észrevehető kiemelkedésen két kisebb helyen találtunk településnyomokat. A K-re eső (1/a. lelőhely) mintegy 40–50 m átmérőjű területen 14–15. századi cserepek találhatók, ettől DNy-ra 200 m-re egy hasonló nagyságú területen (1/b. lelőhely) ugyanilyen korú edénytöredékeket gyűjtöttünk. (Közöttük fenékbélyeges darab is van.) Ezek a felszíni nyomok egy kisebb középkori majorságra utalnak, amely minden valószínűség szerint a középkori Letenyétől D-re eső Hergyó falucska része lehetett.

Ez a lelőhely az M7 és az M0 autótű csomópontjánál található. Az 1/a. lelőhely az M7 tengelyében fekszik, az 1/b. pedig ugyan kiesik a nyomvonalból, de a csomópont földmunkái minden valószínűség szerint érinteni fogják. A lelőhelyen az építkezés megkezdése előtt leletmentő ásatás végzése szükséges.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

191. Letenye, Lapuleveles-dűlő

(Zala megye) Ő, N, Kk

A lelőhely az M70 autótű Letenye és Tornyiszentmiklós közötti nyomvonalán, a 3+600–4+160 kilométerszelvények között található.